

Esé de trei ori in septemana: Mercuri-a,
Vineri-a si Dominica, cand o c6la intr6ga,
cand numai diumetate, adeca dupa momentul
impregiarilor.

Pretul de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe an intreg	7 fl. a. v.
diugetate de an	4 " "
patrariu " "	2 " "
pentru Romania si Straiutate:	
pe an intreg	15 fl. v. r.
diugetate de an	8 " "
patrariu " "	4 " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se fac la toti dd. corespun-
dinti a-i nostri, si d'adrepul la Redactiune:
Stadt, Wallf6schgasse Nr. 8, Mezzanin, unde
sunt a se adres6 si corespundintiele, ce privesc
Redactiunea, administratiunea s6u speditura,
c6re vor fi nefracate, nu se vor primi, 6ra o6le
anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de lit-
ter privat -- se raspunde cate 7 cr. de linie,
repetitiile se fac cu pretiu scazut. Pretiul
timbrului cate 30 cr. pentru una data, se
anteoipa. Speditura: Mariahill, Windm6h-
gasse Nr. 29. unde se primesc insertiuni.

Viena 23 aug./4 sept.

Diariul oficial public6 tratatul de pace iucheiat cu Prusia, cu t6te acestea starea de asediu se tot mai sustiene des6 a incetat motivul ce o introduse.

Infintiarea si compunerea ministeriului ungueresc inca nu s'a publicat, desi se ascept6 pentru diu'a de astadi. Faimel consuna c6 pertratarile in asta privintia s'au finit, si c6 publicarea e numai cestiune de timp.

Pertratarile de pace cu Italia decurg for de neci o impedecare, dar n'ajunsera inca a stator6 t6te principiile fundamentali, ca apoi cestiunile senguratece se le p6ta incredinti6 comisiunilor ce se vor compune pentru fie care de'n acelea.

Atentiunea t6ta e indreptata 6rasi spre Francia, nu atat6 pentru epistola Imperatului Napoleone catra regele Victor Emanuil prin care constata c6 Italia e libera de la Alpi pana la mare, ci mai mult se ocupa diaristic6 de schimb6rile in cabinetul francesc. La ministeriul de esterne in locul dlui Drouin de Lbuys e chemat marchisul de Moustier, cunosctoriu al cestiunei orientului, avu6e ocaziune a o studi6 in posturile ce le-a ocupat pana acum'a.

Intr' adev6r c6 Europa privesce cu un pic de indiferentism catra numele barbatilor ce vin si se duc den capul ministeriului, sciind pr6 bine c6 Napoleone le face tote, el e inim'a si ac6st'a remane. Dar este diferintia, desi mica, intre direptiunea de sub Thouvenel si ceea de sub Drouyn, deci se presupune macar atat6 pentru Moustier, cunoscut de barbat aptiv, si care cunosctiunile sale le pune la despusetiunea Imperatului tocm'a in momentul in care cestiunea orientului amenintia cu esplosiune.

Provinciile grecesci si slavice ale Turciei parte sunt rescolate, parte luara pusetiuni amenintat6rie. Rusi'a si-a bagat man'a si ea, nelasand dorul de libertate al poporatiunilor se lucre numai de capul seu, ci c6rca a rumpe tratatele de la 1856, si p6te c6 in asta privintia e contiel6sa cu Prusia, facend cesteia s6rvitiu spriginind'o la frangerea tratatelor de la 1815 in ce privesc Germania. Francia nu p6te ved6 cum i se scade influintia in mediul Europei de catra Prusi'a, 6ra in orient de Rusia.

Rescolarea Candianilor se sustiene, in Aten'a s'a format un comitet pentru ajutorarea rescolatilor, 6ra in cele lalte orasie ale Greciei se constituira subcomitete. Daca e se credem faimelor, rescolari se pregatesc in Serbia si Munte-negru, Bosnia, Epir si Macedonia.

Candiani numera 25000 de barbati in arme, cam ac6st'a e si poterea armatei turcesci de ocupatiune. Locuitorii den munti, de natiunalitate eterogena, putieni la numer, se contieleg deplin cu Elinii, 6ra locuitorii mahomedani ai insulei nu sunt mai multi de 4000.

Se afirma c6 guvernul turcesc li-a propus urmat6riele concesiuni: 1) Eliberare de contributiuni pe patru ani; 2) rechiamarea guvernatorului Ismail Pasia;

3) privilegie n6ne. — Adunarea natiunala le respinse, otarind o trimite o deputatiune spre a inform6 poterile mari europene.

Pusetiunea Transilvaniei.

II. De ce n'am participat la diet'a Ungariei? E lesne de splicat. Ne-a oprit legea eleptoral6 a intr6 in diet'a de'n Clusiu cu numer de deputati amesurat poporatiunei. Neincredere deci de'n capul locului. Dar mai pre sus de t6te pentru c6 ne-am tenut a prejudec6 drepturilor ce cu truda multa le-am castigat mai nainte.

In acest punt passivitatea n6stra e scusata, e motivata, furam siliti a intr6 in ea.

De atunci nu ni se dede neci o ocaziune constitutiunala pentru a doved6 apitivitatea n6stra; neci e sperantia c6 ni se va d6 curund, 6ra strafomarile politice decurg fora a tien6 socot6la de interesele n6stre.

Intre atari cercustantie cred c6 e de necesitate imperativa a cerc6 s6 ni facem insine ocaziune. Si pana cand si vor spune si altii parerile lor in asta privintia, fie-mi iertat a desfasura cugetele mele.

Vi6ti'a constitutiunala nu se manifest6za numai in diete ei si in municipie. Deci s6 misc6m t6te pietrile pentru reintroducerea vietiei municipali. Sci6 pr6 bine c6 neci la municipie nu ne ascepta pre noi triumfe, ci lupte in tocm'a casti in trecut, daca nu cumva mai mari, dar pentru noi „lupt'a e vi6tia“ mai mult de cat pentru veri cine altii. Avuram si pana acum'a lupte multe constitutiunali, rare ori am invins, dar chiar si caderile ni adusera rezultate mari desvoltand tot mai tare spiretul nostru natiunale, manierile constitutiunali, disciplin'a de partita s. a. Cate caderi am suferit in 1861, si totusi acestea ni pregatira pre 1863. — Contielegerea n6stra 6ra mare, si de aceea chiar caderea n6stra insufi6 rescept.

Vi6ti'a municipal6 va trebui s6 traga 6rasi atentiunea a supra n6stra, a supra intereselor ce voim a le ved6 ascurate.

E anomalia mare se fie ti6r'a de diugetate constitutiunala 6ra de diugetate neconstitutiunala. Se aiba dieta si se n'abia adunari comitatense.

Dar cum se se inc6pa vi6ti'a municipal6? Cine si cum p6te se ni o mediloc6sca?

Mai nainte de ce asi6 raspunde, permit presupunerea c6 magiarilor li place ca in Transilvania se fie t6te precum sunt in Ungaria, afora de legea eleptoral6. Deci daca in Ungaria se va introduce vi6ti'a municipal6, e f6rte probabile c6 se va introduce si in Transilvania.

Dreptaceea cred c6 ar fi bine daca deputatii romani de la diet'a d'in Pest'a ar staru6 pentru introducerea vietiei municipali in Ungaria. Presupun c6 partita Tisza-Ghiczay va cerc6 ocaziune pentru a mai form6 ac6sta pretensiune, si n'asi6 ved6 nemica contrariu intereselor roma-

ne daca deputatii romani vor vot6 cu ac6sta partita in cestiunea atinsa.

Daca ar reesi introducerea vietiei municipali, nimene ar p6te dice c6 ea pentru noi e un dar al dietei ungueresci. Nu, pentru c6 ac6sta institutiune e prevediuta in constitutiunea n6stra, si noi ca atare am primf-o.

6ra daca n'ar reesi, noi prin ac6st'a tot nu perdem nemica, ba eliar si atunci inca castig6m ceva, c6ci in vi6ti'a constitutiunala pentru fie-care partita e castigat daca partitei contrarie p6te s6 faca un pic de superare. Un principiu ce de fel nu e contrariu neci moralei neci religiei, parte c6ci acestea se referesc la alte obiepte, parte pentru c6 cerc6m ocaziune ca se triumfe tocm'a moral'a, c6ci unde p6te esiste vr'o cauza mai moral'a de cat cea romana?

6ra daca rezultatul ar fi numai cam intre ele, d. e. ar comprinite capacitate principiilor barbatilor conservati de a mai conduce ei senguri guvernul si mai departe, apoi neci in cazul ac6st'a nu ved neci un reu pentru causa romana.

Incheiu cu sperantia c6 neci altii nu vor lipsi cu parerile lor, ca asi6 s6 se al6ga cea mai buna, cea mai lesne de realizat. Macavei.

Reflesiunilor „pentru biserica si natiune“ (vedi Nr. 52.)

Mult a trebuit se me lupt cu mine pana m' am resolvat se graiesc; dar am grait pentru c6 eu am fost intristat, si am sciut cuica la redactiune jac atate corespundintie de asemene objet — puse la o parte.* — Si eu, — care deosebi pe terenul jurnalistic m'am luptat pentru biserica natiunala si independinta, si am fost norocos ca se ved asemene idei natiunale — realizate prin biserica si natiune — m'am indeterat cunosctiunii sufletului meu ca se fiu si mai departe un luptator al intereselor acestei biserici, si a credintiosilor ei.

Ac6st'a mi-a fost motivul c6 am grait si am grait, pentru c6 dupa esperintia mea multe nu sunt cum le-am dorit eu si alti multi, nu in interesul propriu, — ci public. Eu sci6 pentru ce e creata jurnalistic'a, si sci6 pentru ce e si legea de presa. Eu ved in publicitate, garanti'a cea mai mare pentru apanarea drepturilor si intereselor publice, — si ved c6 poterea publicitatii e mare, in cat combate si actele gubernelor — ma audii si prin jurnale c6 publicitatea formand opiniunea publica, — e ca o potere mare chiar in Europa.

Acest'a mi-a fost motivul se graiesc in contra unor lucruri, cari dupa parerea mea pot fi retacite, s6u si mai rele, si nu am sciut alt l6c. — Mi fu siod dara, c6 un fiu al bisericii face interpelatiune la nescari legi, cu cari ar voi s6 terorizeze pe cei ce aud, ca se taca, pe cei ce ved, ca se-si inchida ochii, pentru c6 ar fi ceva „nolli me tangere.“ —

M'am resolvat 6ra ca se mai graiesc, dar mai pe urma in caus'a ac6st'a; nu voiu incet6 inse si pe viitoriu de a fi gialus pentru biserica mea natiunala si independinta, si pentru t6te ale ei. Deci dara revenind acum'a la reflesiuni, voiu fi cat se p6te de scurt, si me tiende intemplari. —

*) Sunt, pro et contra, inse respectivii dd. spusera apriat c6 le trind numai spre informatiunea n6stra, lasand s6 le folosim cand si cum vom afi cu cale. Ceea ce dici de legea de presa, marturisim c6 n'arai am gasit peate de ac6sta natura. Neci cand nu ni-a trimis cineva ceva si s6 nu public6m, au se na-i raspundem. Declaram ac6st'a pentru totdeauna. Red.

Nu sum unul, pe carele lu cugeta reflesiuniile, cumca are interese periclitate, ambitia etc, pentru c6 nu sum d'in cler; eu bineven-tezi sistem'a si organizarea n6ua d'in principiu — macar se si nu fie la inceput binenimerita — pentru c6 innoirile aduc 6ra n6ua, si mai scintese poporul d'in letargia; eu precunosc institutiunile si mesurile luate pentru atare progres, inse nu asi6 primi se sufer unele rele, pentru c6 se afla si bune, — de6r6ce in v6cure de cele rele intru atat'a ne-am saturat, si inspaimantat, in cat, cand numai amved6 c6 se 6rta trebuie se li st6m in fatia.

Dar ce se atinge de cler, dico numai a-cestea. —

Daca am fost nenorocosi c6 sub ierarchia serb6sca s'au preutit tot felul de 6meni cari adi nu corespund dorintielor n6stre? e drept d'in sistema a-i lu6 in g6na? — s6u daca unul s6u altul merita si mustrare s6u chiar atare ped6psa? e drept d'in o lovitura s6 se prepada? Am vedut sentintia de casare a preotului M. d'in L. si daca motivele sunt totdeodata dovede, parintele e vinovat. Dar i-am vedut si un reours unde preotul dice, c6 p6r'a s'a luat in consideratiune dar nu a fost ascultat, nu i s'a iertat se aduca dovede de desinovatiune, s'a facut esecutiunea fara se fie ascultat etc.

La p6r'a unor 6meni, preutul d'in B. fu stramutat in P. fara ca se fie ascultat. —

Mai asta i6rna, teologii nostri absoluti in caus'a militiei erau lasati pe norocul lor, chemati la reclamare, asentare, un timp lung neaperati de consistoriu. — Si ac6st'a 6ra un reu, pentru c6 ei cerc6 se tr6ca la alta religiune, si se-si recruteze ei paroschiale d'in populatiunea pacica.

Speculatiunea unor protopopi cu concurinti pentru statii invetiatoresci, — si rigiditatea abusaria a unor'a cu invetiatorii ca cu nisee iobagi ai lor, amenintiecia acusi acusi cu „te suspendez, te aret la consistoriu!“ a fost si e alt reu.

Am audit de la consistorialnici, cumca consistoriu a luat parochia de la D. protopop N. T. V. ce o avea cu sesiunea parochiala in Mercina, si a dat'o parintelui M. d'in motiv c6 N. T. V. e adi cu rang de protopop. — Reflesiunile dice: „Noi avem lege“ si eu sci6 c6 este lege in biserica, c6 fie carele protopop se aiba cate o parochia si sesiune, ba, dupa declaratoriul illiricu cate 1 1/2 si totusi in contra legilor de la ac6st protopop se lu6 parochia si sesiunea, pana ce D. protopop d'in L. are o parochia mare a sa cu sesiune, — si de cand s'a redus parochia d'in L. tiene si sesiunea de aci adeca d6ua sesiuni. So vede dara c6 cat de seri6sa a fost intentiunea de a face pe cinev'a fericit si archimandrit; s6u p6te pentru starea morb6sa i s'a luat parochia pentru c6 morb6sul nu manca atat'a, cat un sanetos. — Ac6st'a e sistema de reducere!

Aceste si alte scene le-am redus eu „la ingrozirea“ preutilor.

Deneg c6 am luvat parte la conferintia d'in Logosiu — despre care scrie D. M. V. — si dupa cum am sciricit eu d'in epistola, deneg c6 inteligintia romana natiunala a luat parte la asemene conferintia in Logosiu, deneg c6 ace'a inteligintia a propus persoanele cari se fie protopopi si profesori, si c6 in urmarea conferintiei chiar acele persoane sunt alese s6u denumite. P6te c6 sub titlu inteligintiei romane cativa avura influintia mai mare. Precunosc inse c6 si intre persoanele alese sunt de acelea, pentru cari ar fi votat inteligintia romana. — Dar nici ar fi fost de lipsa a mai raspunde in punctul ac6st'a, pentru c6 D. M. V. spune cum a fost alegerea, si sengur precun6sca escluderea influintiei inteligintiei. —

Precum sci6, numai intr'o cauza a fost constatuere cu inteligintia romana d'in Logosiu, in caus'a soc6tei bisericii, — dar ce maniere s'a folosit, ce s'a intemplat? — raspunda logosienii, c6 vor sei mai bine.

Era ce se atinge de invetiatori, die nu mai acestea.

1. Invetiatoriul I. O. d'in P. in urmare recursurilor lui pe la innalta locotenintia, in an. 1864, sub nr. 94762 si 1865, sub nr. 54108 fu repus in statine in 8 Oct. 1865 prin D. prota d'in Iam. — In 18 Dec. 1865. D. prota lu suspenda era, fara intrebare, fara investigare fara ca se fie capetat invetiatoriul vr'o decisiune in scris ca pentru ce e suspendat, si fara ca de atunci se se fie adus sentintia ca e vinovat seu nevinovat?

Acest nenorocos invetiatoriu s'a plans nencetat la consistoriu pentru sörtea sa, deö-race e tata la 5 prunci, si a servit 21 de ani, dar consistoriul aduce hotarire, si i se da invetiatoriului indorsata 3 aug. 1866 sub nr. 183 „ca i se opresce se mai dee petitiuni la consistoriu.“ De ni ar povestit acum a invetiatoriul nou, ca cum a castigat partinirea Dlui I. P. si statine.

2. Invetiatoriul N. I. d'in R. in servitiu de 43 de ani, e suspendat. Inca consistoriul serbesc a vrut se dee statine a acestuia unui concurent nou, d'in cauza ca e betran, dar consiliul a hotarit investigarea betranului prin fisicul comitatens si acest'a adechiarat, cumca betranul póte inca slugi, si asiä a remas in statine.

Invetiatoriul betran vedind persecutiunile a cerut licentia de la directorul local, ca se mérga in Noembre 1865 la Pesta se se planga la Il. Sa. D. prota d'in Iam in 10 Dec. 1865 iesi in fatia locului, si lu suspenda fara intrebare, fara investigare, d'in cauza ca a parasit scöla fara licentia.

N. I. a cerut investigare de la consistoriu, si hotarindu-se acest'a s'a tienutin Ianuarie 1866. — Atunci prota a dis contra popor: „De are cineva se spuna ceva a supra invetiatoriului, se vina se se arete, ca remane macar 8 zile la invertigare!“

Töta reutatea s'a inceput in sat a supra invetiatoriului d'in partea judeului T. B. carele era interesat. — Cand invetiatoriul a cerut dreptate de la D. prota, acest'a i-a raspuns: „Au nu scii, ca dreptii pótra orbetii.“

Destul ca invetiatoriul a remas tot suspendat si dupa investigatiunea d'in Ianuarie, fara ca se capete ceva otarire de suspendare, seu casare nici pana adi. — Si in pamentul scölei judele sémena, etc.

Apoi acest'a e procedura bisericesca! seu inse eu easuri si d'in alto parti.

3. P. Ch. invetiatoriul d'in G. a fost unul d'in 5-6 invetiatori mai culti, mai nationalisti ai diecesei.

Fuind o investigatiune complanuita asupra notariului brav roman A. D. in 8 Aprile 1866 s'a strapus acest'a la consistoriu, si a 5 di fu P. Ch. suspendat, si aruncat d'in scöla si cortel.

Caus'a notariului o cunösse on. public d'in jurnale, — si a fost aceea, ca esactorul

comitatului s'avorbit cu notariul ca pe 29 Martiu se vina in comun'a G. se revéda socotile si adunarea se fie la scöla. — Esactorul ajungend si-a schimbat planul si a pretins ca ömenii se se adune la birt. Ömenii au trimis deputatiune la esactor se vina la scöla, — si deorace notariul, preotul si invetiatoriul cu majoritatea s'a dechiarat ca nu merg la birt, notariul, si la recercarea unui comitatens, si invetiatoriul fu suspendat sub titlu de improtivire.

Dar ar fi fost acest'a improtivire, atunci nu era destul numai suspendarea, ci tragerea inaintea legii criminale, — dar acest'a nu a urmat, pentru ca planul era numai politic, se se scape spahia Sz. de notariu si invetiatoriu brav d'in satul seu, — si notariatul seu. Invetiatoriul a fost persecutat, pentru ca era de partid'a Dlui Mocioni la alegere.

Invetiatoriul P. Ch. nu a fost ascultat d'in partea consistoriului, — s'a cerut investigare d'in partea juridictiunii proprie, si s'a denegat, — s'a dus in persöna se-si apere caus'a, si i s'a raspuns: „De s'ar dá investigatiune, s'ar aruncä manusia fratilor magiari, si avem la oi o multime de rogari, si ei la noi putine, — se scie ca pentru alegeri ti s'a pus curs'a, etc.“

Opiniunea publica dice, ca consistoriul face judecata scurta, — ce in Carasiu are intielesul de judecata statariala. — Dar si la acest'a judecata se asculta acusatul, si marturiele lui, si are drept de apurare.

4. Existe un protopop, carele insusi compune plansori a supra invetiatorilor d'in inspectoratul seu, ca se-i aduca in potea, pe urma se se impace treb'a prin bani. — In o corespundintia voiu tratä numai despre acest protopopiat, — si voiu aretä lista veniturilor de la invetiatori. — Ce capital frumos sunt si invetiatorii pentru unii inspectori de scöla.

Acestea, si alte multe scene, le-am redus cu la „desperarea invetiatorilor.“ —

Un fiu al bisericeii dice: Cine partinesco pe cei röi, strica pe cei buni. —

Pentru ca cineva se se numere de reu, trebuie se se dovedéca ca e reu. —

Se conced eu, ca d'in partea unor'a si altor'a nu au fost intrigi si interese speciale, in contra invetiatorilor acestor'a, si se conced ca mai mult seu mai putin sunt vinovati, — dar tot omul se-mi concéda si mie, ca nu e procedura drépta a prepadä pe cineva deodata, fara a fi ascultat, seu investigat, fara ca se-i dai in scris si se-i dici: éta peccatele tale!

Dara atunci, cand acusatul nu are iertare se se apere, — atunci cand dupa legi si cel mai mare eriminalist are drept de apurare si capeta sentintia in scris, ca se caute mai de parte de se simte nevinovat, — öre nu e detorintia fie carui iubitoriu de dreptate, ca se apere pe tot insul, ca daca e nevinovat se scape, iera déca e vinovat se capete pedéps'a in proportiune cu fapt'a rea. —

Crede döra Dl M. V. ca Sturza a judecat pe mörte fara ascultare, si drept de apurare? Eu d'in partea unui preot nu asi fi asteptat nici cand asemene esemplu, pentru ca e reu, si documentéza chiar rigurositatea — se nu dic terorismul d'in diecesa.

Eu d'in punctul religiunii respund; „Ddieu nu vre mörtea peccatosului, ci ca se se rentörea, si se fie viu!“ d'in punctul justitiei „ca mai bine se scape 99. de vinovati, de cat se péra un nevinovat; d'in punctul politie aplicä cuvintele marelui Széchenyi. „Asiä lipsa mare avem de tot magiarul, in cat de s'ar poté si pe ucigatoriul de tata se-l seapäm!“ De avea döra Sturza acest principiu, adi era mai multi romani in Moldavia, si mai putini gidani?? D. M. V. cügeta döra ca romanii adi ar avé lipsa de un Robespierre?

E adeverat ca adi sunt si teologi, si preparandi absoluti, mai demni de cat multi betrani de pana acum'a, e adeverat ca ar fi bine se se faca loc pentru cei mai culti. — De am avé monastiri cu venituri mari, apoi am poté trimite acolo o gramada de preoti pentru multe cause; inse pentru invetiatori mai betrani, seu nedemni, nici atunci nu am avé asil. Ar urmasä dara acum'a ca se dam cu petrii in unii, ca se facem loc altor'a?

Vreu se gat de asta data, si recomand Dlui secretariu apa de Colonia pentru mani, fiind ca are miros bun. —

In capet rog. pe Ddieu, ca se mai ajute natiunii si bisericeii de a castigä un congres, prin care ne-am poté organisä si aduce trebile la rond mai bun; rog pe fratii romani ca la a cel congres se fie cu devisä: „Eliberarea scölelor de ierarcia“ pentru ca avem esemple in tier'a nöstra, in cea romanéca, si la alte natiuni, ca scölele pot existe si face progres fara de inspectiunea hierarchiei, — si pentru ca credem, cu motivul de a dá scölele pe man'a clerului, pentru romani nu e aduecatoriu de fericire.

Dela adunarea generala a Asociatiunii.*

Alba-Iulia 15 August.

Aici e o vietä ncobiceinuita de alta data, si daca si póte aduce aminte cineva de poesä lui Schiller „Die Kraniche des Ibcus“, carea intre alte povestese despre adunarea Grecilor la festivitatile ce se tineau odata la Corint, apoi póte se-si faca si o viia si o placuta intipuire despre vietä de aici.

Cetiriul se nu asepte inse acum descrieri sistematice despre vietä, respective festivitatea ce se tine in Alba Julia, ci se se multaméca deocamdata cu unele atingeri rapidice; cáci suntem numai in preséra, si asiä numai mai tardiu vom poté referä ce-va despre

* Cand cercam corespundinte pentru acesta adunare, un domn ni promise ca ni va scrie, dar pan' acum'a nu primiram nemica, deci reproducem acestea dupa „Tel. Rom.“ Red.

lucrul insusi; dar cu töte acestea ei ne face inca de acum se luam pén'a a mana si se resignäm de petrecerea intre cei multi, cari se desfetéza de fericitea intalniri cu acci-a, cu cari póte nu s'au vedut de ani.

Va fi interesant póte a spune, ca Escelentia Sa Presidintele Asociatiunii, AEppul si Mitropolitul Andreiu Bar. de Siagun'a sosl a séra, concomitat de secretariul, cassariul si bibliotecariul Asociatiunii aici, descáleca la Esc. Sa Eppul rom. cat. de Fogarasy, si ceace nu putem trece cu vederea, in momentul acestei sosiri éta ca sososce si Esc. Sa Archiepiscopul si Mitropolitul gr. cat. Alexandru St. Siulutiu, care asiäderea descáleca la Esc. Sa Eppul rom. cat.

D'in cele de pana aci va vedé st. octitori, ca barbatii escelenti ai natiunii nöstre sunt adunati la serbatörea natiunala, si — ce e mai frumos — ca Archiereii a trei confessiuni d'in patria se afla sub unul si acel'a-si acoperisiu, in ospitalitatea Archiereului rom. cat. de aici.

Am avé inca de insirat nume ilustre de ale natiunii, care sunt reprezentate aici, dar ne marginim intr'at'a dicend, ca Adunarea generala, daca chiar nu ar fi tocmäi numerosa, va fi inse un'a d'in cele mai splendide.

Ceace pot se referediu pana acum in privint'a acest'a, e, ca astadi s'a tinut chiamarea S. Spirit in ambe bisericile romane.

Escelentia Sa P. Archiep. si Metrop. nostru Presidinte rostü cu ocaziunea acest'a o cuvöntare, care trebuie se luere ca un balsam in inimile ascultatorilor, pentruä cuventarea au corespuns si impregiarilor festive si ovangeliei dilei si tem'a i fü luata d'in testul liturgie al bisericeii nöstre. Acest'a fü: Sus so avem inimile! Aratä adeca Escelentia Sa, ca omul nu trebuie se se ingrigéca absolut numai de cele pamentesci, ce sunt trecatöre, ci se-si inaltie gandirea sa in sus contra cele viitöre si vecinice, care sunt notrecatöre, se corespunda respunsului, care-lu da biserica acelei diceri, carele dice, ca cugetarile nöstre se fie indreptate contra DOMNUL, pentru ca asiä respundem noi: Avem contra Domnul. Dupa acest'a veni asupra crescerei pruncilor si demusträ, ca in acest'a inca jace o mare parte a ingrigirii nöstre de cele viitöre.

Aflu, ca Esc. Sa Mitrop. gr. cat. inca vorbü in asemene intieles in biserica gr. cat. din Lipoveni.

Inainte de prandiu urmara visitele obicuite, dupa aceea la 5 öre dupa amédi siedintia preliminarä a comitetului, in care intro alte se decise a se tiné mane siedintia publica incepuendu-se la 9 öre inainte de amédi.

Ce eram se uit, e concertul, ce lu dá Dsiör'a Elisia Circ'a in un'a d'in gradinele de aici, care, dupa cum se póte provedé, va fi förte cercetat.

FOISIORA.

Datinele Romanilor la immortalitate.

de Mihaile Besan.

(Continuare.)

Pre betrani i petrecau cu pompa mare la gröpa, lenga suneto de bucin, cu facie si lumine aprinse, — ér tenerii mai mult numai cu lumine de cera si arare-ori cu facie.

Aceste datine, de si nu töte pana la cele mai manuntiele, totu-si cea mai mare parte le afläm si astadi la romani.

Sieriu mortului, dupa impregiurare, e pompos cu ceriu, seu mai simplu, precum adeca respectivul a fost om avut seu serman, si se infrumsetiéca cu deosebite veluri subtiri seu gröse.

Neamurile astadi nu mai duc mortul, inse pre fete le pótra feciorii pe umere, si a unöri merg cateva fete inaintea mortului, dar mai ales amicele repausatai imbracate mai todéuna in vesminte albe, — ér un'a d'intre ele duce in mana seu pe un taier o cununa de flori, in semn ca feciör'a respectiva a morit in flörea vietiei sale.

Vespilonü, cari sö ingrópe pre cei seraci séra, astadi nu mai sunt, inse preficele sunt cunoscuté mai pre tot locul nu numai la romani ci si la italieni. Precum dice Chéruei, in Itali'a si astadi mai sunt döua districte,

Agnara si Canalo, unde preficele nu lipsese de la ingropatiuni. Tot asemenea in Transilvania, unde preficele sunt prea cunoscuté. Ele se canta si descanta cu gele langa mort, a unöri pentru plata, amintind adese-ori cuventul: *veno, veno!* ce nu póte insemnä alt'a, de cat *Naenia* romanilor pagani. Preficele se canta totdeun'a in versuri poporale, doiösc, sfasiatöre de inima, si inca intr'un ton atat de petrundictoriu, cat adese-ori fac pre cei de fatia se planga cu amar.

Canteccele lor suna mai vertos despre laudele si meritele repausatului, desi póte n'ar fi fost demn de acele laude; ele inse urméza in fakta proverbial latin: „*de mortuis nil nisi bene.*“

In Banat, in vre-o dou'atrei sate, femeile descantatöre, preficele, indata ce möre cineva, se suie pe atare loc mai innalt, unde apoi incep a plange si a se vacä cu dorere petrundictöre pentru repausatul.

Immormentarea cu musica astadi nu o mai vedem la poporul de rond, ci mai mult numai la romanii inteliginti, inse si la acesteia numai daca sunt avuti seu demnitari ai statului. Datin'a acest'a o vedem si la alte popöre crestine, dar abiä incape la indoäla, ca acest'a nu e datina crestinéca, ci pagana, imprumutata de la stramosii nostri. Nu voiu se neg, ca romanii antici acest'a datina a luat'o póte de la alte neamuri mai vechie, póte tocmäi de la evrei, inse nu pot crede, ca popörele crestine de astadi o-ar fi moscenit de la evrei, ci de la romanii pagani, cari prin cultura lor cea estinsa si avuta a intreput töte popörele d'in tempurile cele mai vechie.

Luminele si impartirea lor intre cei ce sunt de fatia la ingropatiune, le vedem si astadi mai pretotindenea la popor dar' nu cred se fie institutiune crestinéca, ci pagana, ca multe alte datine permise si de crestinism parte de la evrei, parte de la stramosii nostri.

Ca pomp'a immormentarii se fie si mai mare, — crä datina a portä inaintea sierului töte insemnele repausatului cu cari era destins in viatia, astfel daca era demnitaru de stat, — insemnele deregatoriei sale, — daca era ostasiu, — insemnele militare. „*Præcedebant signa*“, dice Tacit, vorbind despre immormentare in Annalele sale (III. 2).

Pe langa aceste insemne se mai ducea prad'a luata de la östea inimica, ornamentele de triumf, si mai multe de aceste, inse töte intörse spre pament, seu frante in semn de tristétia si gele mare, precum dice Virgiliu.

„*Hastam alii, galeamque ferunt* — — — *Tum maeste phalanx, Teucricque sequuntur*

Tyrrhenique duces et versis Arades armis“, (Aen. XI. 98).

De multe ori se ducean si icönele seu portretele stramosilor mortului inaintea sierului; servitorii, cari in testamentul repausatului se dechiarara de liberi (liberti per testamentum, marumissi) mergeau inaintea; dupa sieru urmau neamurile mortului, si adeca feciörele cu capul desvelit, si cu perul despletit, apoi amicii, cunoscutii si poporul in vestminte de gele, adeca in vestmint negru, cu perul desplatit.

„*Parce tamen lacerare genas nec scinde capillos*“,

astfel röga Ovidiu pre femeea sa iubitöre, ér in Epistola sa contra Ariadne dice:

„*Aspice demissos lugentis more capillos*

Et tunicas lacrymis, sicut ab imbre graves.“

Tot in semn de gele femeile lasau acasa töte ornamentele, precum inelele, margelele, si alte pretiösc. Adese-ori si-spintecau vestminte si le aruncau in focul rogului, precum dice Virgiliu.

„*Tum pius Aeneas humeris abscondere vestem*

Incipit.

(Aen. V. 685.) seu Tacit in Annalium Lib. III. 2: *vestem odores, aliaque funerum solemnita cremabant.*“ Tot asiä marturisese si Svetoniu despre ingroparea lui Iuliu Cesare „*vestem detractam sibi atque discissam iniicere flammæ et militum legionarii arma sua; matronæ etiam phuræque ornamenta sua, quæ gerebant.*“

Pre barbatii renumiti era datina a-i duce mai nainte „in forum publicum“ si „de rostris“ se tineau pentru ei cuventari laudatöre, precum afläm la Tacit „*deflectus in foro, laudatus pro rostris*“ (Ann. III. 5) seu la Svetoniu in biografia lui Iuliu Cesare „*Quæstor Juliam amitam uxoremque Cornelianam defunctas laudavit e more pro rostris.*

Nu voiu se afirm, ca stramosii nostri ar fi fost cei d'antäi cari tineau cuventari si laud de publice a supra mortului, — dar' sum apse

Pe la 9 ore multime de ómeni se apropia de biseric'a gr.-or. d'in orasiu. O comisiune se alege pentru primirea Presiedintelui. Biserica se umple de membrii Asociatiunii. Comitetul luá loc la m'sa verde, si nu mult trecend, t'ota adunarea prorumpo in eschiamarea de: Se traiesca. Ac'est'a erá pentru Escelentia Sa, Archieppul gr. cat. Alesandru Sterca Siulutiu. Ac'est'a se repeti la sosirea Escl. Sale Eppului rom. cat. M. Fogarasy si comitelui suprem Pogány: Asemenea la sosirea Escl. Presiedintelui de la trib. supr. Vasiliu L. Popp.

Abiá cuprinsera loc acesti óspeti inalti, si éta Presedintele vine in fruntea Comisiunii. T'ota Adunarea se radica si resuna unu unanim, dar si intreit: „Se traiesca!“

Dupa ce se asiediaza toti, Escl. Sa Presiedintele deschide Adunarea cu o cuventare clasica in t'ota form'a si felulu ei. Dupa o introducere, in carea cuprinse Escl. Sa o scurta reprivere asupra trecutuli, respective a activitatii Asociatiunii, vine asupra temeii celei de mare ponderositate, despre insemnitatea muncii. Nu intrám in amenuntele cuventarei, caci oredem, ca aceea vom put'e-o dá cu alta ocaziune publicului nostru cetitoru in t'ota estinderea ei.

Dupa ac'est'a se cetira rapórtele Secretariatului comitetului, al Bibliotecarului si al Cassierului Asociatiunii.

Dupa aceea se alesera comisiunile pentru inserierea membrilor celor noi, pentru cercetarea ratiunilor d'in anul trecut si pentru preliminarea bugetului pe anul viitoriu. Spre scopul alegerei aceste d'in urma se suspenda sedintia pre un patraru de óra.

La reinceperea sedintiei incunoseintiéza Presidiul, ca sunt mai multe disertatiuni; si anume Rvrd. D. Canonic Cipariu un tratat despre unificarea ortografiei: Rvrd. D. Prot. gr. cat. Ioan V. Rusu despre datinele si moravurile Romanilor vechi; Dl Dr. Iosif Hodosiu despre literatur'a italiana d'in seculul 13 pana in timpurile nóstre, si Dl Arone Densusianu despre poes'ia populara romana si elementul ei mitologic.

Se cetesce tractatul ortografic d'in partea Rvrd. D. Canonicu Cipariu si despre literatur'a italiana de D. Dr. Ios. Hodosiu. Fiind timpul inaintat, sedintia se inchia.

Cea mai mare parte a membrilor cu Presiedintele si alti óspeti inalti in frunte dinéza la ospelul numit „La sóre.“ — Dupa amédi la 3 óre se aduna comisiunile. — De séra va fi bal.

In séra trecuta dedú Dr'a Elis'a Cire'a un concert splendid, la care se adunara o multime de auditori. Pe nr. venitoriu mai multe.

Tratatul de pace

intre Austria si Prusia d'in 23 aug. 1866.

(subscriis la Praga in 23 august 1866 si tot acolo ratificat la 30 august 1866.)

Noi Francise Iosif Antaiu, d'in gratia lui Domnedieu imperat al Austriei; rege al Ungariei si Boemiei, rege al Lombardiei si Venetiei, al Dalmatiei, Croatiei, Slavolinei, Galitiei, Lodomeriei si Istriei; rege al Ierusalimului etc. etc. etc.

facem cunoscut si recunóscem cu ac'est'a:

Dupa ce intro impoteritul nostru si intre cel'a al regelui Prusiei la 23 l. c. in Praga s'au incheiat si subscriis tratat de pace, care e d'in cuvent in cuvent cum urma:

In numele Triitatii pré sante si nedespártibile!

Maj. Sa imperatul Austriei si Maj. Sa regele Prusiei, insufletiti de dorint'a, a redá tierilor lor bunetatile pacii, au otarit a straforná preliminariele subsemnate in Nicolsburg la 26 iuliu 1866 in tratat de pace definitiv.

Spre scopul ac'est'a Maj. Lor si-au ales cate un impoterit, si anume:

Maj. Sa imperatul Austriei:

Pe consiliariul seu intim si camerariu, trimisul straordinariu si ministrul impoterit, Adolf Maria conte de Brenner-Felsach, comandante al c. r. ord Leopoldin austr. si cavalier al r. ord al vulturelui rosu de el. antaiu prus. etc. etc.

si Maj. Sa regele Prusiei:

Pe camerariul consiliariul seu intim si impoterit, Carol conte de Werther, cruce mare a r. pr. ord al vulturelui rosu cu frundie de stejariu si al c. aust. ord Leopoldin etc. etc. cari in Praga s'au adunat la conferintia si, dupa inchimbarea impoteririlor ce se aflara legale, s'au unit despre articuli urmatori:

Art. I. In vitoriu si pentru totdeun'a sé domnéscá pace si amicitia intre Maj. Sa imperatul Austriei si intre Maj. Sa regele Prusiei, precum si intre mostenitorii si urmatorii Lor si intre amendoua staturi si supusi.

Art. II. Spre indeplinirea art II d'in preliminariele de pace facute in 26 iuliu a. c. la Nicolsburg si dupa ce Maj. Sa imperatul francilor prin trimisul seu legal la Maj. Sa regele Prusiei a declarat officios la Nicolsburg in 29 iuliu ej. „que'n ce qui concerne le Gouvernement de l'Empereur, la Vénétie est acquise à l'Italie pour lui être remise à la paix.“ — face si Maj. Sa imperatul Austriei asemene declaratiune si dá invoire d'a se un regatul lombard-venetian cu regatul Italiei fara alte conditiiu incomóde, de cat lievidarea detoriilor, ce se recunosc ca aterratóric de tierile cedate, in concordantia cu precedint'a tratatului de la Zürich.

Art. III. Cadiuti in prinsóre se vor eliberá numai de cat de catra amendoua partile.

Art. IV. Maj. Sa imperatul Austriei recunóscé desfacerea confederatiunii nemtiesci de pana acum si se invoiesce la constituire nóua a Germaniei fara participarea imperului austriac. Tot asiá promise Maj. Sa a recunóscé relatiunea mai angusta a confederatiunii, ce Maj. Sa regele Prusiei o va intemeiá de partea de medianópte de la linia riuului Main, si se declara convoit cu ace'a, ca statele nemtiesci de la partea medianiana a liniei acesteia sé intre in uniune, a carei uniune natiunalecu confederatiunea nemtiesca de medianópte se resérva pentru a lor contielegere mai de aprópe, si ca ac'est'a sé aibe existintia internatiunale nedependinte.

Art. V. Maj. Sa Imperatul Austriei, cedéza t'ote drepturile Sale castigate in pacea de Viena de la 30 octobre 1864 a supra ducatele Holstein si Schleswig Maj. Sale regelui Prusici cu acea propunere, ca poporatiunile d'in districtele medianoptiene de Schleswig, daca ele prin vot liber vor espime dorint'a d'a fi unite cu Dania, sé se cedeze Daniei.

Art. VI. La dorint'a Maj. Sale imperatului Austriei se declara Maj. Sa regele Prusiei in voit, ca la inchimbarile prestatóric Germaniei, consistint'a teritoriale de acum a regatului Sasonia o va lasá sé remana in cuprinsul ei de pana acum, rezervandu-si pentru ace'a, ca contribuirea Sasoniei la desdaunarea speselor de resboiu si positiunea vinitóric a regatului Sasonia in confederatiunea nemtiesca de medianópte sé o reguleze intr'un tratat desehilinit cel va face cu Maj. Sa regele Sasoniei.

In contra Maj. Sa Imperatul Austriei promise a recunóscé organizatiunile nóue ce de catra Maj. Sa regele Prusiei se vor intemeiá in Germania de la medianópte deotata cu schimbabile teritoriale.

Art. VII. Spre impartirea averii confederatiunii de pana acum, se va aduná in Francofurt de la M. cel mult pana in siese septemane dupa ratificarea tratatului acestuia o comisiune, la care au sé se aréte totfelul de cereri si pretensiuni la confederatiune, si cari pana in siese luni se vor lievidá. Austria si Prusia vor fi reprezentate in comisiunea ac'est'a, si t'ote regimel confederatiunii de pana acum au dreptul d'a face asemene.

Art. VIII. Austria romane indreptatita a-si duce séu a dispunc despre averea imperatéseca d'in cetatile confederatiunii si despre partea ei matriculara d'in averea miscatóric a confederatiunii; ac'est'a se face cu t'ota averea miscatóric a confederatiunii.

Art. IX. Oficiantilor, servitorilor si pensionistilor ai confederatiunii li se asigura pro rata in matricula pensiunile ce li compet si respective multora li sunt concese.

Regimul r. prusesc ie inse d'in cassa matriculara a confederatiunii pensiunile si ajutóricel ce pana acum se denegau pentru

oficirii armatei de mai nainte de Schleswig-Holstein si pentru urmatorii lor.

Art X. Primirea pensiunelor aprobate de catra c. r. locutientia in Holstein remane concésa interessentilor.

Sum'a de 449.500 taleri daniani in obligatiuni de stat daniane cu 4% ce se afla in pastrare la regimul c. r. austriac si e a finantiei de Holstein, se va redá acestor'a de loc dupa ratificarea tratatului acestuia.

Nici unul care se tiene de ducatele Holstein si Schleswig si nici un supus al Maj. Lor, a imperatului Austriei si a regelui Prusiei va fi persecutat, nepaciuit séu conturbat in persón'a ori averea lui pentru portarea lui politica in restimpul intemplamintelor si a resboiului d'in urma.

Art. XI. Maj. Sa imperatul Austriei se deobléga a solvi o suma de patruzeci milioane taleri prusesci Maj. Sale regelui Prusiei spre acoperirea unei parti a speselor cauzate Prusiei d'in resboiu. D'in sum'a ac'est'a inse sé se detraga sum'a speselor de resboiu, ce Maj. Sa imperatul Austriei in virtutea §. art XII a numitei pace de Viena de'n 30 octobre 1864 are sé le pretinda de la ducatele Schleswig si Holstein, in 15 milioane taleri prusesci, si ca ecivalent al sustinerei libere ce arnat'a pruséseca o va avé in tierile austriace ocupate de ea pana la inchierea pacii, in 5 milioane, asiá in cat reman de plata numai 20 milioane.

Jumetate d'in sum'a ac'est'a se va ovitá deotata cu ratificarea recipróca a tratatului acestuia, éra a dóua jumetate cu trei septemani mai tardiu, la Oppeln.

Art XII. Retragerea trupelor r. prusesci de pe teritóricel austriace se va indeplini intru trei septemani dupa schimbarea ratificatiunii a tratatului de pace. De'n din'a inchimbarii ratificatiunii functiunile guvernamentelor generale prusesci se vor reduce curat la cercul lor de activitate militarese.

Despusetiunile spitali, dupa cari are sé se face ac'est'a retragere, sunt otarite intr'un alt protocol ce forméza aduas la tratatul ac'est'a.

Art XIII. T'ote tratatele si convenirile incheiate inte amendoué in parti naintea resbelului, in cat acele dupa desolvarea relatiunii confederatiunale de la natura lor nu vor trebui sé si pérda activitatea, se pun prin ac'est'a de nou in valórea lor.

Indesolbi se sustine valórea conventiunii generale Cartell intre statele confederative nemtiesci d'in 10 Februaru 1831 cu tot cu despusetiunile adause ce setien de ele. Inse regimul c. r. austriac declara ca tratatul de valuta incheiat in 24 ianuariu 1857 prin desolvarea relatiunii confederale nemtiesci, si perde valórea pentru Austria, si regimul r. prusesc se declara in voit a intrá in desbaterile cu Austria si cu cialalti participatori pentru nemicirea acestui contract.

cat a crede, ca datina de a tiené predica la morti, desi ac'est'a se afla la t'ote popórele crestine, si in alta forma, totusi e imprumutata de a dreptul de la stramosii nostri, precum si portarea insemnelor familiare, a ordurilor civile si militare innaintea sierului pentru mariere pompéi. Si in adevér, in ast'a privintia romanii intru atat'a se tien de datinele aceste, cat nu crutia nici speso nici ostenele, ca ingropatiunea sé fie cat se póte de pompósa, dicend adese-ori „ast'a e partea si onórea cea mai de pe urma“ a repausatului.

D'intre aceste inse este o datina, ce nu o vedem nici la un popor crestin, numai la romanii tierani, adeca: in temp de gele numai romanii umbla cu capul desvelit si cu perul desplatit. Barbatul, care si-a perdut sotia, cate siese septemane nu-si pune palari'a in cap; asiá merge la lucru, asiá la caletoria, si la terg totdeun'a, érn'a vér'a asemenea; ér femeile depun t'ote lucrurile lor de lucu, precum inelele, margelele, cercóii d'in urechi si nici ca vreu sé scie de petrecere, pana cand un trece tempul gelirei. Ac'est'a tienea un an integ la stramosii nostri, si se numiá „annus luctus.“ Anul de gele se tienea regulat, la d'in contra, daca d. e. veduv'a se maritá mai nainte de a trece acest an, — o pedepsiá legea prin perderca unor drepturi de moscenire, ér in timpurile cele mai vechi, inea chiar si sub republic'a romana, érá declarata de infama, fara omenia, fara onóre.

Tempul gelirei si astadi tiene un an integ, si numai in unele locuri, unde poporul a inceput a-si desbraca natiunalitatea si cu ac'est'a datinele stramosiesci, — tiene mai putien, pre-

cum adeca e datina la popórele cu caris'a amestecat.

Amintisem la inceput, ca stramosii nostri ardeau séu ingropau in pament trupul mortului. In ac'est'a parte voui spune mai pe lang datinele observate in ac'est'a privintia.

Ar fi greu a detiermuri cu t'ota acuratéti'a, cand si pana la care an a fost in us arderea, si cand ingroparea in pament, — pentru ca la clasicii cei mai vechi adeseori se afla cuventul „ardere“ si „sepelire“, fara ca de aceea sé se póta deduce, ca pe timpurile acele atat arderea cat si ingroparea mortului ar fi fost in us. Ei diceau adese-ori „sepelire“ si despre trupul ars pentruca dupa ardere cenusa respectivului se ingropá in mormintul familiei. D'in acest motiv scrietorii latini d'in tempul mai de apoi diceau „inhumare corpus.“

Pliniu (l. N. VII. 57) afirma ca la romanii pagani la inceputul republicei érá in us si ingroparea, dar' nu spune, ce datina au avut romanii sub domnirea celor 7 regi ai Romei. Inse avend in vedere, ca originea romanilor e invescuta in poveste mitica, si ca istoria lor cea mai veche trece in istoria grecilor pe tempul când se portase resboiu dicee ani de dile cu Troia, — e de crediut, ca sub domnirea celor 7 regi romanii, ca tocmái si grecii, nu ingropau, ci ardeau mortul pe rog. Virgiliu, care a deseris caletoria cea aventuriósa a lui Enea dupa caderea Troiei, — mai pe tot locul, unde vorbesce despre atare mort, amintesce arderea pe rog. Diodor Halicarnas inea afirma, ca pe la anul 253 dupa fondarea Romei, trupul mortilor se ardea, — Tacit in istoria sa éra-si tot

numai despre ardere vorbesce, dicend (Histor. Lib. I. 47.) „Otho corpora cremari permisit, si in urma, legile cele mai vechi ale Romei, Leges XII. tabularum, a caror fragmente exist inca si asta-di in copia autentica, vorbesce numai despre ardere.

D'in datele aceste acuma putem constatá: ca la romanii de la urdirea Romei pana la infflorirea republicei romane, ma pana pe la tempul Antoninilor trupul mortiler se ardea, si numai mai tardiu, cu inceputul se introduce ingroparea, cand adeca resari sórele luminei vecinice, care si-a versat radiiele sale si pe pamentul romanilor, va se dica: ingroparea numai dupa primirea religiunii crestine a devenit generala la romanii.

Innaintea de a insirá datinele romanilor antici la ardere, aflu cu cale a aminti pe scurt mormintele lor, ce le aveau pe acele tempuri, cand se ardea trupul.

D'in legile cele mai vechi ale romanilor, d'in „Leges duodecim tabularum,“ se póte deduce cu t'ota siguritatea, ca stramosii nostri sub domnirea celor 7 regi, aveau datina a arde mortul in orasiu; ast'a inse fu oprita prin despusetiunea urmatóric a legilor de 12 table: „Hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito,“ adeca trupul mortului sé nu se arda, nici sé se ingrópe in orasiu.

D'in ac'est'a si d'in alte espresiuni ale legilor amintite si ale clasicilor antici se vede apriat, ca romanii aveau in orasiu locuri publice si locuri private, unde se ardea trupul si apoi se ingropá cenusa mortului, va se dica

aveau mormenturi comune si private séu familiare.

Morment privat se aflá la t'ota familia romana mai avuta in atare despartiment a casei, in care se ingropá cenusa mortilor d'in un'a si aceea-si familia. Acest despartiment se numiá chili'a mortilor séu columbaria. Chili'a mortilor aveá mai multe incaperi, si in fiecare incapere érá loc pentru dóua óle séu urne, in cari se depunea cenusa mortilor. Pe urne apoi se scriá numele si votul repausatilor séu numai literel inceptóric asiá: S. C. L. L. L. P. F. F. adeca: Sibi, Coniugi, Liberis et Libertis Libertabusque. Posterisque Fecit Tullius.

Mormintele familiare, precum cineva érá mai avut séu mai serman, erau mai pompóse séu mai simple. Mormintele avutilor erau adese-ori despartite de casa locutientei lor, — aveau deosebite forme, si care de care éráu mai pompóse atat in privintia despartimintelor cat si a architecturei, si zidite intr'o innaltime de dóua radicare (etage). Incaperile radicate de a supra chiliei mortilor, erau infromsetiate cu deosebite picture, icóne si lucruri pretióse, dar t'ote le tiencau inchise, si se deschideau numai atuncea, cand viniá cineva d'in familia sé viziteze cenusa mortilor séu sé face unele ceremonii religióse, inse este de insemnat, ca in despartimintele etagelor nu érá nici o óla cu cenusa, precum afirma si Chéruel, caci urnele se depuneau in columbaria, ca intr'o pernitia a edificatiunii.

(Va urmá.)

Pentru acésta in. contrahenti si-resérva a incepe cat mai curund desbateri a supr'a reviziunii tratatului de comérciu si de vama d'in 11 apriliiu 1865, in intielesul usiorarii comunicatiunii reciproce.

Deocamdata numitul tratat se aibe valóre cu ace'a observare, cá fiecarui d'intre in. contrahenti i sta liber, pre ace'a, dupa inscintiare de siese luni, a-l lipsi de validitate.

Art. XIV. Ratificatiunile tratatului cestuia se se inschimbe in Praga pana in restimp de 8 dile séu daca se póte si mai curund.

Spre intarirea acestuia impoteritii respectivi au subscris tratatul acésta si l'a proviedut cu sigilul insemnelor lor.

S'a intemplat la Praga in a 23 di a lunei august in anul mantuirii optsprediece sute siesedieci si siese.

(L.S.) Brenner m.p. (L.S.) Werther m.p.

Asiá Noi toti artichii tratatului cestuia, precum si ai protocolului adaus la art. XII, i am esaminat precis, aplacitat si concess, si promitem cu euventul Nostru imperatesc a i respectá intru tot intielesul lor, si despusetiunile lor a le impliní precis si Noi si urmatorii Nostru.

Spre intarire am subscris Noi cu mana proprie acest instrument de ratificatiune, si dicem sé i se impuna si insemnul Nostru imperatesc.

S'a intemplat in capital'a si resiedinti'a Nóstra Vienain a dóue dieci si sieptea di a lunei august in anul Domnului o mie opt sute siesedieci si siese, al regimului Nostru intr'al optsprediecelea.

Francise Iosif m. p.

Alesand. conte de Mensdorff-Pouilly m. p. La prè in. demandatiune a Maj. Sale c. r. apostolice Pudiger conte de Aldenburg m. p. consiliariu de curte si ministerial.

Romania.

Cetim in „Gazeta de Focsiani“ d'in 13/25 aug.: „Mercuri la 10 cur. pe la médiadi Mari'a Sa Carol I Principele Romaniei a trecut prin orasiul nostru Focsiani, venind de la Bucuresci. La bariera M. Sa a fost intemplat de autoritatile administrative, militare si comunale. D. primariu a prezentat Domnitorului, dupa vechiul obicei romanesc, pane si sare si a salutut bun'a venire a M. Sale in orasiul nostru, descalcand primi felicitarile clerului, membrilor curtei de apel, si a unui numer mare de cetatiuni. Cercetá aresturile si spitalele. La 4 óre d. m. plecá.

„Legalitatea“ aduce urmatóriele telegramme:

Némtiu 15 aug.

Inaltimea Sa a sosit la órele 5 dupa amédia la monastirea Veratic. M. S. petrece sér'a aici.

A. S. a fost primit de populatiune cu cel mai mare entusiasmu; mane diminétia visitéza monastirele Agapia, Némtiu, cetatea d'in T. Némtiu si la 5 óre va fi la Falticeni.

Sanctatea M. S. este perfecta.

Némtiu 15 aug.

Asta diminétia M. Sa plecand la 8 d'in Veratic a sosit la Agapia si Némtiu pe cari le a visitat cu demeruntul, s'a suit la cetate, a trecut la Tergu Némtiu visitand spitatul; a dejunat la 1/2 3 óre si a plecat la Falticeni; la marginea districtului s'a primit de prefectul Sucevei. In caletoria M. S. prin judetiu a fost intemplat de mase de locuitori cari l'a primit cu mare entusiasmu. I. S. a insarcinat pe D. prefect a multiamí din partea M. S. intregului judetiu de bun'a primire.

Sanctatea Mariei Salo este perfecta.

Falticeni 16 aug.

M. Sa Domnitoriu plecand eri la 7 diminétia d'in Roman si trecond prin Duloesci unde a dejunat, la D. Hurmusache, a sosit la Pétr'a la óra 1; plecand d'in Pétr'a la 3 a sosit la monastirea Veratic la órele 6 sér'a, unde a si remas spre a petrece nóptea. Asta-di in 15 plecand d'in Veratic la 7 ore diminétia, a visitat monastirea Agapia si Némtiu cetatea Tergu-Némtiu si a ajuns la Falticeni la órele 6 sér'a, unde va petrece nóptea. In tóta caletoria M. Sale entusiasmu cel mai mare, manifestari de simpatie d'in partea populatiunilor au fost necurmate. Primirea de catra orasiile Pétra, Némtiu si Falticeni a fost d'in cele mai stralucite. A. S. a fost acoperit de flori. Falticeni si monastirea Veratec au fost iluminate; precum in celelalte orasie asiá si intr'acéstea M. S. a visitat catedrele, ospitalele si inchiso-

rire. Mane I. S. pléca spre a urmá caletoria sa inainte, la órele 7 diminétia timpul lipsind, nu va mai merge la residentia distr. Dorohoi, ci va primi autoritatile d'in acea localitate in Botosiani.

Domnului B, dein nr. 61, alu Gaz. Tr.*)

E unu'anu de dile, de candu s'a decisu in Abrudu, cá filologii romani se se mai bata unu'anu de dile si apoi sei impace adunarea generala a Asociatiunei, dei va poté.

Ci filologii nostri, se pare, cá nu au vrutu se si puna capetele in periculu, se si-le sparga, si altii se ridia de eli.

Anulu trecu forá fortuna, si adunarea stá la usia. Ce va se face? Va mai prolongá terminula certei filologice, au dora acuma va taliá nodulu Gordiu?

Parerea mea ar' fi, si cutezu a o esprime aici, fiindu cá nu potiu séi, deoa voliu merge la adunare au nu, — se nu precipiteze lucrulu.

Ce nu s'a templat in anulu, ce trece, pote se temple in anulu venitoriu. Semnalulu esí.

Albin'a si-a scosu aculu, si in ataculu de antaniu a si spantecatu pre u finale. Dela nr. 41, nu-lu mai vedi in Albina.

Mie numi suntu cunoscuti terminii tehnici ai duelului, cá se me potiu esprime esactu, ci dieu numai, cá batalia s'a incensu. Ore-ce-ne s'a aflu, care e redicatu manusia aruncata. — Ci Albin'a a — replecatu. Si D. Vostra sperati „cá dein acéstea pornela se va inciege una disputa lunga; — si cá nu ar' stricá.

Ei bene, Domnule! Dar' cumu poti sperá D. ta, „una disputa lunga dein acéstea pornela“, — candu armele inimiciloru nu suntu parecchie?

Vedeti bene, Domnule, ca Albin'a impunse pre u finale „numai dein causa economiei.“

Spuneti-mi, asia se ve tienia D. dieu, este ast'a *causa filologica*?

Deca Albin'a, se me liertati, cá-ce se cadea se scriu „Albina“, fiindu cá Albin'a pentru numele seu nu reconose articulu, — deoa dieu *Albina*, totu dein causa economiei, credu io, a lapedatu si semnu elisiunei dela femininu-lu seu in *a*, — se spereza, cá in scurtu va se-lu impunga seu impinga si dein cele alalte feminine, totu dein causa economiei. Si ce-ne scie, deoa in urma nu se voru mai aflá si alte litere seu senne, cari se o patiesca totu cá bietulu *u finale*.

Ci in urma, Domnulu meu, se veniu si la proiectulu D. Vostre; io de si afiu nefilologicu a scrie *u* dupa *in* si composite-lo ei, cá si dupa *apoi*, si cáte-va alte pucine, unde e chiaru si ridiculu a mai scrie si *u finale*, inse, pre cétu precepu io, a face ore-care *compromisu* intre unele parti ale euventarei, cumu le numescu gramatistii, si intre filologi si nefilologi, ca ambe partitele se lase cáte ceva, adeca numele se le scriemu cu *u finale* in gratia filologiloru, er' verbele forá *u finale* in gratia nefilologiloru, — e unu lucru chiaru nefilologicu, ca si vice versa.

Pre atare terenu credu, cá nece unu filologu, care-si pretiuesce onorea, nu va descende. Pre unu terenu, pre care de candu lumea, nece unu filologu n'a descensu.

A se luptá si disputá in materia curatu filologica cu arme si argumente curatu nefilologice, si cu arme si argumente economice, e nu numai lucru de risu, ci si superfluu.

De voru numerá, de esemplu, numai nemtii cáti e si h nepronunciatu intra intru unu nr. dein Wiener Zeitung, care cu Inteligenz si Amtsblatt une ori face cáte 6 cole, si ce oole!

De voru calculá englesii, cáte vocali scriu in desiertu numai pre unu nr. dein Times, — si francesii pre unulu dein *Moniteur*, — seu de le va veni in capu se le calculeze, si se afie, cáta dauna se face, si s'a facutu, de candu scriu nemtiesec, englesesce si francesce, — apoi asi mai dico si io ceva, cá vedindu daun'a suinduse la milione se ar' cadé se fia ceva mai economi.

Inse *noi* pentru unu bietu de *u finale*, care cátu de pucinu totu se propununcia cá si *i finale*, dein care causa are dreptu de a ff scriu cá ori care alta litera, — se facemu atát'a sfera n' tiera, dieu spunemi Domnule B, deca meriteza?

* Din respectu catra pré stimatulu scriitoriu atu acestui articulu lasaranu ortografia nestramutata.

Red. „Fam.“

Ci „cá se aiba cetitorii mai multu materialu;“ — o Domniloru, si paná acumu stánu se orbimu, cetindu cáte se scriu in Albina etc.)*

Ce? D. Vostra, care ati dorí, cá *toti* romanii se se prenumere la *tote* diurnalele, so-cotiti, cá avem, nu doi, ci patru — 100 de ochi cá Argus dein mitologia? Au credeti, cá D. dieu ne au datu ochii, numai cá se nei stricámu pre *cetitulu* diurnalelor?

Moderati-ve, Domniloru, au nu mai *ce-timu* nece unu diurnalu! C. „Familia.“

Economia.

Linia calei de fer Nyiregyháza — Sighetul Marm. — Cornulungi.

Pregatirile ce se fac pentru infiintiaroarea acestei linii ne vor interesá mult, cáci ea are sé tréca pre un teritoriu locuit in preponderantia de romani, si prin urmare romanilor inca va sé aduca folóse mari, mai ales sperand cá ne vom desceptá pentru a exploatá mai cu diligintia pamentul nostru inzestrat de natura cu atate bunetati, si vom folosí medilócele de comunicatiune ce ni se imbia.

Istoria pregatirilor, pe scurt e acésta: D. Mihaiu Popoviciu proprietariu den Bucovina primí anii trecuti licentia pentru essaminarea teconica a teritoriului. Acésta s'a finit de multisior, si acuma la ministeriu e petitiunea pentru concessiunea inceperii lucrurilor. Lini'a acésta se recomanda den mai multe puncte de vedere, in cat despre procurarea capitatelor necesarie nu e neci cea mai mica indoicla.

Motivele ce recomanda acésta linia, sunt:

a) economice locali, cáci se estinde pre un teritoriu ce va pretinde spese mai putiene la cladire, in lini'a cea mai drépta léga Bucovina si Moldova de capetul calei ferate a societatei de Tisa. Infiintiaroarea ei va fi:

1) de interes pentru orientul intreg, cáci d. Popoviciu are ascurarile unor capitalisti d'in Romania, cari de loc ce vor vedé acésta linia dusa pana la Cornulungi (fruntaria Bucovinei), nu vor intardiá a o continuá ei de la Cornulungi catra Folticeni, Jasi, Chisineu, Bender la Odessa, astfel in lini'a cea mai drépta trecond prin Romania de medianópte, ajunge la marea négra, la piatia cea renumita a popóralor Europei si Asiei, pre cand pentru Romanii d'in acele locuri devine transportul de vite, porci, lana etc. cat mai estin catra piatia de Pesta, Viena, si alte puncte comerciali ale Europei. Ajunge a luá a mana cart'a geografica pentru a se convinge deplin; dar

2) de interes asemene mare va fi pentru Ungaria ins'asi, imbiandu-i calea cea mai scurta catra marea négra, si cea mai secura pentru anul intreg, pre cand in timp de ierna comunicatiunea pre Dunare e cu totul impededata. — Presupunem cá infiintiaroarea acestei linii va convinge pre Ungaria despre necesitatea infiintiaroarea liniei cei scurte de la Nyiregyháza preste Mezö-Keresztes la Pesta, prin ce s'ar economisá mai mult de 8 mile, economia la tóta intemplantarea considerabila pentru pretiurile transportelor manufacturilor de industria si timpul mai de o di intréga, ce s'ar perde incunjurand pre lini'a de acum'a pre la Dobritin, séu eventual-minte Dobritin — Satu mare, — afara de acésta lini'a Nyiregyháza — Pesta, ar aduce capitala Ungariei in legatura drépta cu Odessa.

Multe de interese secundarie pledéza pentru acésta linia, d. e. transportul de sare, ce statul e silit a lu face pre Tisa cercand timp favorabile si transportand cate odata la Pesta provisiune de un an intreg. Altmintre va fi dupa infiintiaroarea acestei linii, va poté transportá purure precum va recree necesitate, fora sé fie silit a tiené cu cheltuiéla magazine in Pesta, éra de alta parte locuitorilor li vine mai estina. Tot acésta se póte dice despre tutunul ce se aduce la Pesta de'n magazinele cele mari ale statului de la Nemeni, Nyiregyháza etc. Apoi despre tóte feliturile de produse cari de vor trece catra marea négra pre la Dobritin, prin urmare facend incunjurul peste 8 mile, urcandu-se speselo transportului, se va urcá pretiul obiectelor chiar, taiand astfel de'n capul locului possibilitatea de a tiené concurentia cu produsele francesci si angle, sosite acolo pre marea mediterana.

* Daca nu lapedam pre „u“, erá complimentul? Am spune de ce am sters apostroful la „Albina“, am spune ceva si de ortografiile straine, dar nu potém dorí se-i patimésca ochii, va avé lipsa de ei. Red.

b) Sunt motive strategice. Planurile ce le are Rusia pentru orientul Europei sunt cunoscuté. Ea neci nu face multa sfera in tiera, ci luera neincetat, si mane poimane dóue cái de fer se cobóra de'n Rusia catra marea négra, un'a de la Moscua la Odessa si alt'a de la Chiev prin Baltá drept la inim'a Besarabiei. Aci e calea Rusiei catra orient si Austria, si numai aci se póte taiá calca de'n dos. Tuturora ni e inca in viua memoria efectul demustratiunei militare a Austriei in resbelul de Crimea. Acest punct si-imbía siervitielle sale si pentru venitoriu in cas de necesitate. Dupa cladirea acestei cái, daca in veri a conflagratune européna i-ar vení Rusiei dorul de a caletori catra orient, atunci Austria, Europa de medilóc si Francia pot duce militia la fruntaria de medianópte a Romaniei chiar cu acéasi desteritate si repediune, cu care Rusia si-ar scoborf militia sa la acésta granitia. Astfel de loc ce i s'ar constatá intentiunea, mai nainte de a fi potut pune un picior macar pre teritoriul Romaniei, Europa póte fi la fruntaria rusésca.

c) Motive de comérciu european.

De cand marea négra deveni un'a d'in piatile comerciale de frunte ale lumii nóstre, se aretá tot mai mult necesitatea a legá acésta mare prin linia drépta de Europa de medilóc patri'a industriale, obiectelor de moda s. c. l. Esiste degiá o cale drépta ce trece tocm'a prin medilócul Europei, incepend de la malul oceanului atlantic vine prin Paris, Strassbourg, Stuttgart, Monacul Bavariei, Viena pana la Pesta. — De la acest punct de'n urma se continua trei cái strimbe, despartindu-se la Solnoc un'a catra Dobritin-Nyiregyháza, alt'a catra Orade, éra cealalte catra Arad. Spre necadiul Europei si daun'a nóstra ne-am oprit la aceste trei puncte, n'am continuat, desi indepartarea de mare se póte dice mica in fati'a folóselor ce promise calea si a rezultatelor ajunse pana acuma. Necesitatea inse fiind constatata, se fecera multe incercari pentru a continuá calea d'in cutare punct de la cele trei din urma.

Cestiunea drumului de fer de la Arad la Sibii, séu de la Orade la Clusiu, o cunóscem cu toti de'n anii trecuti.

In publicistica magiara se manifestara multe pareri pentru a continuá lini'a catra mare incepend de la Dobritin pre la Satu-Mare si mai departe. Pentru acésta linia vorbiau unii cu motive comerciale, altii cu respepte locali pentru orasiul Dobritin.

Planul dlui Popoviciu de a continuá calea de la Nyiregyháza (presupunend infiintiaroarea mai tardia a liniei scurte Nyiregyháza — Mezö-Keresztes — Pesta) pre la Sighet, Cornulungi etc. ar dá liniei ce trece prin medilócul Europei direptiunea cea mai drépta catra marea négra, legand malul oceanului atlantic drept cu cel'a al marei negre, economisand preste 8 mile (fatia cu cea de la Dobritin) ce la transpóte e economia considerabila in spese. Acéstea le-au dovedit rezultatele essaminarei teconice a terenului.

Fiind aci vórba nu numai de interesele Ungariei si a celor'a lalte tieri locuite de romani, ci totodata ale Europei întrege, vom petrece cu atentiune tóte ce se vor face in asta privintia, desclinit asceptám sé vedem ce va respunde ministeriu de Viena la planul dlui Popoviciu, si cum se va pronuncia diet'a Ungariei, unde — precum intielegem — comisiunei pentru interesele materiali i s'a asternut acest plan.

Dorim sé se decida in modul cel mai bun pentru a dovedí celei lalte parti a Europei atat despre magiari cat si despre romani cá precepem interesele nóstre ce sunt si ale ei.

Viena, 4 septembrie. *Burs'a* de sér'a de la 31. c. Impru-mutele de stat cu 5%, 54.25, — 54.50. Oblég. desarcinarii de pament ung. 67.—, —67.75. transilv. 64.75, 65.75; Ban. temes. 65.75, 66.50; bucovin. 65.—, — 65.50, Galbenul 6.10—6.11; Napoleondori 10.30—10.31; Imperiali rusesci 10.50, 10.60; Argintul 126.50—127.—.

Fiind cá sambet'aven. e serbatóre r. cat. si nu potém dá un nr. dominec'a, deci vineri sér'a va esí o cola intréga.

Respuns. Dlui J. M. in Bungard. Abonamentul dlale s'a facut pe patrariul iului — septembrie, numerii ti s'au spedit tot d'atunci.